

නාගරික ප්‍රදේශවල බෞද්ධ දහම් පාසල් අධ්‍යාපනය සඳහා ඩිජිටල් තාක්ෂණය භාවිත කිරීමේ ගුණාත්මකභාවය ඇගයීම (තෝරාගත් බෞද්ධ දහම් පාසල් ත්‍රිත්වයක් ඇසුරෙන්)

ජේ.පී.එස්.ඒ. මධුසංඛ¹, බී.වී.එල්.ටී. ගුණරත්න²

හැඳින්වීම

ශ්‍රී ලංකාවේ දහම් පාසල් අධ්‍යාපනය බෞද්ධ ආගමික අධ්‍යාපනයේ ප්‍රධාන ආයතනික ක්‍රමයක් ලෙස 19 වන සියවසේ අගභාගයේදී ව්‍යාප්ත වීමට ආරම්භ විය. විශේෂයෙන්ම බ්‍රිතාන්‍ය යටත් විජිත පාලන සමයේ ක්‍රිස්තියානි මිෂනාරි පාසල් පද්ධතිය ශක්තිමත් වීමත් සමඟ බෞද්ධ ආගමික හා සංස්කෘතික අනන්‍යතාව ආරක්ෂා කිරීමේ අවශ්‍යතාව දැඩිව මතු විය. මෙම පසුබිම තුළ බෞද්ධ පුනරුද ව්‍යාපාරය බිහි වූ අතර, ඒ සඳහා නායකත්වය ලබාදුන් ප්‍රධාන පුද්ගලයන් අතර අනගාරික ධර්මපාල සහ කර්නල් හෙන්රි ස්ටීල් ඔල්කට් වැදගත් ස්ථානයක් ගනී. ඔවුන්ගේ උත්සාහයන් මත බෞද්ධ ජනතාව අතර ආගමික අධ්‍යාපනය ප්‍රචලිත කිරීම සඳහා දහම් පාසල් ආරම්භ විය (Malalgoda, 1976). 1880 දශකයෙන් පසු බෞද්ධ පිරිස් විසින් පන්සල් කේන්ද්‍ර කරගනිමින් ළමුන්ට බෞද්ධ ධර්මය, සීලය, සංස්කෘතික වටිනාකම් සහ සිංහල භාෂාව ඉගැන්වීම සඳහා දහම් පාසල් සංවිධානය කරන ලදී. මෙය බෞද්ධ පුනරුද ව්‍යාපාරයේ ප්‍රායෝගික අංගයක් ලෙස සැලකිය හැකිය. දහම් පාසල් පද්ධතිය බෞද්ධ සමාජයේ ආගමික සමාජීකරණ ක්‍රියාවලිය ශක්තිමත් කිරීමේ මෙවලමක් ලෙස ද ක්‍රියා කළේය (Rahula, 1956). නූතන ශ්‍රී ලංකාවේ දහම් පාසල් අධ්‍යාපනය රාජ්‍ය අනුමැතිය සහිත ආගමික අධ්‍යාපන ක්‍රමයක් ලෙස වර්ධනය වී ඇත. වර්තමානයේ බොහෝ දහම් පාසල් බෞද්ධ කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව සහ විවිධ නිකායන් යටතේ ක්‍රියාත්මක වන අතර, විෂය නිර්දේශ, විභාග ක්‍රම සහ ගුරු පුහුණු වැඩසටහන් ද සංවිධානාත්මක ආකාරයෙන් ක්‍රියාත්මක වේ. දහම් පාසල් මගින් ආගමික දැනුම පමණක් නොව, සදාචාරාත්මක වටිනාකම්, ජාතික සංස්කෘතිය සහ සමාජ වගකීම් පිළිබඳ දැරුවන් තුළ අවබෝධයක් වර්ධනය කිරීමට ද උත්සාහ කරයි (Gunasekara, 2015). කෙසේ වෙතත්, නූතන දහම් පාසල් අධ්‍යාපනය තාක්ෂණික වෙනස්කම්, නාගරීකරණය, තරඟකාරී අධ්‍යාපන පද්ධතිය සහ තරුණ පරපුරේ ආකල්ප වෙනස්වීම් වැනි අභියෝග රැසකට මුහුණ දී සිටී. එම නිසා වර්තමානයේ දහම් පාසල් අධ්‍යාපනය නව අධ්‍යාපන ක්‍රමවේද, ඩිජිටල් ඉගෙනුම් ක්‍රම සහ ශිෂ්‍ය කේන්ද්‍රීය ඉගැන්වීම් ක්‍රම සමඟ යාවත්කාලීන කිරීමේ අවශ්‍යතාව මතු වී ඇත (De Silva, 2018).

අද වනවිට ශ්‍රී ලංකාවේ නාගරික ප්‍රදේශවල නවීන තාක්ෂණික උපාංග සහ අයිතමයන් භාවිතා කිරීම ඉතා සුලබ දෙයක් බව සාමාන්‍ය පිළිගැනීම යි. ඒ නිසාවෙන්ම නාගරික ප්‍රදේශ ආශ්‍රිතව සමාජ, ආර්ථික, ආගමික, සංස්කෘතික, අධ්‍යාපන, දේශපාලන

1 සමාජවිද්‍යා අධ්‍යයනාගාරය, ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය, නුගේගොඩ, ශ්‍රී ලංකාව.
shananjanamadusanka@gmail.com

2 සමාජ සංඛ්‍යාන අධ්‍යයනාගාරය, ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය, නුගේගොඩ, ශ්‍රී ලංකාව.
ahiruthaksala2003@gmail.com

ආදි සෑම ක්ෂේත්‍රයක් තුළ ම ඩිජිටල්කරණය යෙදවීම සාමාන්‍යකරණය වීමක් ඇති බව සමාජය දකින්නේ ය. මේ නිසාවෙන් කාර්යබහුල අධ්‍යාපනික රටාවට පිළිතුරක් ලෙස ඉරු දින දහම් පාසල් ක්‍රමවේදය ඩිජිටල්කරණයට ප්‍රවිශ්ට වීමේ නව්‍ය ප්‍රවණතාවක් සහ කතාබහක් සමාජගතව ඇත. මේ හරහා නාගරික ප්‍රදේශවල බෞද්ධ දහම් පාසල් අධ්‍යාපනය සඳහා ඩිජිටල් තාක්ෂණය භාවිත කිරීම කෙතරම් සාර්ථක වේද? යන්න පිළිබඳ අධ්‍යයන ගැටලුව බවට පත් වේ. ඒ අනුව, වර්තමාන තොරතුරු හා සන්නිවේදන තාක්ෂණයේ වේගවත් දියුණුවත් සමග අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රයේ ඩිජිටල් තාක්ෂණය භාවිතය අත්‍යවශ්‍ය අංගයක් බවට පත්ව ඇත. බෞද්ධ පාසල් අධ්‍යාපනය තුළ ද ඩිජිටල් තාක්ෂණය භාවිත කිරීම මගින් ඉගෙනුම්-ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය වඩාත් කාර්යක්ෂම, ආකර්ෂණීය හා ඵලදායී කිරීමට හැකියාව ලැබේ. එහෙත් නාගරික ප්‍රදේශවල බෞද්ධ පාසල්වල එම තාක්ෂණය භාවිත කිරීමේ ගුණාත්මකභාවය පිළිබඳ ප්‍රමාණවත් විද්‍යාත්මක අධ්‍යයන දක්නට නොලැබේ. එබැවින් මෙම අධ්‍යයනය මගින් ඩිජිටල් තාක්ෂණය භාවිතයේ වත්මන් තත්ත්වය, එහි ප්‍රතිලාභ, අභියෝග සහ ගුණාත්මකභාවයට බලපාන සාධක හඳුනාගෙන ඒවා වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා ප්‍රායෝගික නිර්දේශ ඉදිරිපත් කිරීමට හැකි වේ. තවද, මෙම අධ්‍යයනයෙන් ලැබෙන ප්‍රතිඵල බෞද්ධ පාසල් පරිපාලකයන්, ගුරුවරුන්, අධ්‍යාපන ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයන් සහ අදාළ රාජ්‍ය ආයතන සඳහා ඩිජිටල් අධ්‍යාපනය ප්‍රවර්ධනය කිරීමේදී වැදගත් පදනමක් සපයනු ඇත.

අරමුණු

ප්‍රධාන අරමුණ

- නාගරික ප්‍රදේශවල බෞද්ධ දහම් පාසල් අධ්‍යාපනය සඳහා ඩිජිටල් තාක්ෂණය භාවිත කිරීමේ ගුණාත්මකභාවය ඇගයීම.

සුවිශේෂී අරමුණු

- දහම් පාසල් අධ්‍යාපනයේ ඉගැන්වීම් හා ඉගෙනුම් ක්‍රියාවලිය තුළ ඩිජිටල් තාක්ෂණය භාවිත වන ආකාරය හඳුනා ගැනීම
- දහම් පාසල් ගුරුවරුන්ගේ සහ සිසුන්ගේ ඩිජිටල් තාක්ෂණ භාවිතයට බලපාන සාධක විශ්ලේෂණය කිරීම
- ඩිජිටල් තාක්ෂණය භාවිත කිරීම මගින් දහම් පාසල් අධ්‍යාපනයේ ගුණාත්මකභාවයට ඇති බලපෑම ඇගයීම
- දහම් පාසල් අධ්‍යාපනයේ ඩිජිටල් තාක්ෂණ භාවිතය වඩාත් ඵලදායී කරගැනීම සඳහා යෝජනා ඉදිරිපත් කිරීම

පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය

මෙම අධ්‍යයනයේ සම්පූර්ණ ජනගහනය කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයේ මහරගම ශාසනාරක්ෂක බල මණ්ඩලයට අයත් ගංගොඩවිල සහ විජේරාම ප්‍රදේශය ආශ්‍රිත දහම් පාසල් ත්‍රිත්වයක සිසුන් 152 දෙනෙකු අධ්‍යයනය සඳහා නියැදිය ලෙස තෝරා ගන්නා ලදී.

අධ්‍යයනය සඳහා අවශ්‍ය දත්ත රැස්කිරීමේ දී අරමුණුමය නියැදීමේ ක්‍රමය භාවිත කරමින් පර්යේෂණයේ අරමුණු හා නිර්ණායක සපුරාලන ප්‍රතිචාරකයින් තෝරාගනු ලැබීය. ප්‍රාථමික දත්ත ව්‍යුහගත ප්‍රශ්නාවලියක් මගින් රැස්කරන ලද අතර, ද්විතීයික දත්ත විඳවත් ග්‍රන්ථ, පර්යේෂණ ලිපි, සඟරා, රාජ්‍ය වාර්තා සහ අන්තර්ජාල මූලාශ්‍ර ඇතුළු විශ්වාසනීය මූලාශ්‍රවලින් ලබාගන්නා ලදී. රැස්කරන ලද දත්ත Microsoft Excel මෘදුකාංගය භාවිතයෙන් ප්‍රමාණාත්මක දත්ත විශ්ලේෂණයට ලක් කළ අතර තේමා විශ්ලේෂණ ක්‍රමවේදය හරහා ගුණාත්මක දත්ත විශ්ලේෂණය සිදු කරන ලදී.

ප්‍රතිඵල

ප්‍රමාණාත්මක දත්ත විශ්ලේෂණය

අධ්‍යයනයෙන් අනාවරණය වූයේ නාගරික ප්‍රදේශවල බෞද්ධ පාසල් අධ්‍යාපනය සඳහා ඩිජිටල් තාක්ෂණය භාවිත කිරීමේ ප්‍රවණතාව සැලකිය යුතු මට්ටමකට වර්ධනය වී ඇති බවයි. ප්‍රතිචාර දැක්වූ ගුරුවරුන්ගෙන් බහුතරයක් ඩිජිටල් තාක්ෂණය ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලියට සක්‍රීයව යොදාගන්නා බව ප්‍රකාශ කර ඇති අතර, එම භාවිතය ඉගෙනුම් - ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලියේ ගුණාත්මකභාවය ඉහළ නැංවීමට දායක වන බව ද අනාවරණය විය. එමෙන්ම ගුරුවරුන්ගෙන් 76%ක් ඩිජිටල් තාක්ෂණය නිරන්තරයෙන් භාවිත කරන බවත්, 81%ක් එමගින් සිසුන්ගේ අවධානය, සහභාගිත්වය සහ ඉගෙනීමේ උනන්දුව වැඩිවන බවත් ප්‍රකාශ කර ඇත. මෙම දත්ත අනුව ඩිජිටල් තාක්ෂණය භාවිතය සහ සිසුන්ගේ ඉගෙනුම් ක්‍රියාකාරීත්වය අතර ධනාත්මක සහසම්බන්ධතාවයක් පවතින බව පැහැදිලි වේ.

තවද, ඩිජිටල් ඉගෙනුම් සම්පත් භාවිතයේදී Digital Apps, YouTube සහ වෙනත් මාර්ගගත සම්පත් වැඩි වශයෙන් භාවිත වන බව අනාවරණය විය. විශේෂයෙන් ගුරුවරුන්ගෙන් 69%ක් Digital Apps භාවිත කරන අතර, 50%ක් YouTube අධ්‍යාපනික විඩියෝ උපකරණයක් ලෙස යොදාගනී. මෙයින් පෙනී යන්නේ දෘශ්‍ය හා අන්තර්ක්‍රියාකාරී ඉගෙනුම් සම්පත් සිසුන්ගේ අවබෝධය වර්ධනය කිරීමට සහ පාඩම් වඩාත් ආකර්ෂණීය කිරීමට දායක වන බවයි.

කෙසේ වෙතත්, ඩිජිටල් තාක්ෂණය භාවිතයේදී අභියෝග ද පවතින බව ප්‍රතිඵල මගින් අනාවරණය විය. ගුරුවරුන්ගෙන් 31%ක් ප්‍රමාණවත් උපකරණ නොමැතිකම ප්‍රධාන ගැටලුව ලෙස සඳහන් කළ අතර, 8%ක් අන්තර්ජාල Internet Network සම්බන්ධතා දුර්වලතාව සහ 7%ක් විදුලි සැපයුමේ ගැටලු ප්‍රධාන බාධක ලෙස හඳුනාගෙන ඇත. මෙම තත්ත්වය මගින් ඩිජිටල් තාක්ෂණය පිළිබඳ ගුරුවරුන්ගේ ධනාත්මක ආකල්ප තිබුණ ද, යටිතල පහසුකම් සීමාවන් එහි සාර්ථක භාවිතයට බාධාවක් වන බව තහවුරු වේ.

එමෙන්ම, ගුරුවරුන්ගෙන් 54%ක් ඩිජිටල් තාක්ෂණය භාවිත කිරීම සඳහා පුහුණුවක් ලබා ඇති බව සඳහන් කළ ද, ඉතිරි පිරිසට එවැනි පුහුණුවක් නොමැති වීම දක්නට ලැබුණි. මේ අනුව, ඩිජිටල් තාක්ෂණය සාර්ථකව ඒකාබද්ධ කිරීම සඳහා භෞතික සම්පත් පමණක් නොව ගුරුවරුන්ගේ ඩිජිටල් නිපුණතා වර්ධනය ද අත්‍යවශ්‍ය සාධකයක් බව මෙම ප්‍රතිඵලවලින් පැහැදිලි වේ.

ගුණාත්මක දත්ත විශ්ලේෂණය - තේමා විශ්ලේෂණ ක්‍රමවේදය

1. ඩිජිටල් තාක්ෂණික පහසුකම් සහ ප්‍රවේශය

නාගරික දහම් පාසල්වල පරිගණක, ස්මාර්ට් දුරකථන, ප්‍රොජෙක්ටර්, අන්තර්ජාල පහසුකම් සහ සමාජ මාධ්‍ය වැනි ඩිජිටල් සම්පත් භාවිතය ඉහළ යමින් පවතී. නමුත් සියලු දහම් පාසල්වලට සමාන තාක්ෂණික පහසුකම් නොලැබීම හේතුවෙන් අධ්‍යාපන ගුණාත්මකභාවයේ වෙනස්කම් ඇතිවිය හැකිය. මෙම තේමාව යටතේ තාක්ෂණයට ප්‍රවේශවීමේ හැකියාව සහ සම්පත් බෙදාහැරීමේ සමානාත්මතාව විමර්ශනය කළ හැකිය.

2. ඉගෙනුම් ක්‍රියාවලියේ නවීකරණය

ඩිජිටල් තාක්ෂණය භාවිතය මගින් සාම්ප්‍රදායික දහම් ඉගැන්වීම් ක්‍රම නවීකරණය වී ඇති ආකාරය මෙම තේමාවෙන් විශ්ලේෂණය කරයි. විඩියෝ පාඩම්, PowerPoint ඉදිරිපත් කිරීම්, බ්ලොග් කතාන්තර ඇතිවීමෙන් සහ මාර්ගගත ඉගෙනුම් ක්‍රම මගින් දැරුවන්ගේ අවධානය හා ඉගෙනුම් උනන්දුව වැඩිවන ආකාරය මෙහිදී සලකා බැලේ.

3. ශිෂ්‍ය සහභාගීත්වය හා උනන්දුව

ඩිජිටල් තාක්ෂණය භාවිත කිරීම හේතුවෙන් දහම් පාසල් සිසුන්ගේ පන්තියේ ක්‍රියාකාරී සහභාගීත්වය, අධ්‍යාපනික උනන්දුව සහ ධර්ම ඉගෙනීමට ඇති ආකර්ෂණය වැඩිවන ආකාරය මෙම තේමාව යටතේ විමර්ශනය කළ හැකිය. විශේෂයෙන්ම නූතන තරුණ පරපුර තාක්ෂණයට වැඩි නැඹුරුවක් දක්වන බැවින් ඩිජිටල් ක්‍රම ඔවුන්ගේ ඉගෙනුම් රටාවට ගැලපෙන බව දැක්වේ.

4. ගුරුභූමිකාව සහ ඩිජිටල් කුසලතා

දහම් පාසල් ගුරුවරුන්ගේ තාක්ෂණික දැනුම, ඩිජිටල් මෙවලම් භාවිත කිරීමේ හැකියාව සහ ඒ පිළිබඳ ආකල්ප මෙම තේමාවේදී අවධානයට ලක්වේ. ඇතැම් ගුරුවරුන් තාක්ෂණය කාර්යක්ෂමව භාවිත කළද, තවත් පිරිසකට පුහුණුව හා තාක්ෂණික සහාය අවශ්‍ය විය හැකිය. ඒ අනුව ගුරු පුහුණුවේ වැදගත්කම මෙහිදී මතු වේ.

5. සදාචාරාත්මක හා ආගමික වටිනාකම් සංරක්ෂණය

ඩිජිටල් තාක්ෂණය භාවිතය දහම් පාසල් අධ්‍යාපනයේ ආගමික හා සදාචාරාත්මක අරමුණු සාක්ෂාත් කිරීමට කෙසේ බලපාන්නේ ද යන්න මෙම තේමාවෙන් විමර්ශනය කරයි. තාක්ෂණය මගින් බෞද්ධ ධර්මය වඩාත් ආකර්ෂණීය ලෙස ඉදිරිපත් කළ හැකි වුවද, අධික තාක්ෂණික භාවිතය හේතුවෙන් සාම්ප්‍රදායික ආගමික වටිනාකම් දුර්වල වීමේ අවදානමක් ද පවතින බව මෙහිදී අවධාරණය කළ හැකිය.

නිගමනය

මෙම අධ්‍යයනයේ ප්‍රතිඵල අනුව නාගරික ප්‍රදේශවල බෞද්ධ පාසල් අධ්‍යාපනය සඳහා ඩිජිටල් තාක්ෂණය භාවිත කිරීම ඉගෙනුම් - ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලියේ ගුණාත්මකභාවය, සිසුන්ගේ සහභාගීත්වය සහ ඉගෙනීමේ උනන්දුව වර්ධනය කිරීමට සැලකිය යුතු

දායකත්වයක් සපයන බව තහවුරු වේ. එහෙත් උපකරණ හිඟය, අන්තර්ජාල පහසුකම් සීමාවන්, විදුලි සැපයුම් ගැටලු සහ ගුරුවරුන්ගේ ඩිජිටල් පුහුණුවේ අඩුපාඩු වැනි සාධක එහි සාර්ථක ක්‍රියාත්මක කිරීම සීමා කරන ප්‍රධාන අභියෝග වේ. එබැවින්, යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය කිරීම, ගුරුවරුන් සඳහා අඛණ්ඩ ඩිජිටල් පුහුණු වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ ගුණාත්මක ඩිජිටල් ඉගෙනුම් සම්පත් සැපයීම තුළින් බෞද්ධ පාසල් අධ්‍යාපනයේ ඩිජිටල් තාක්ෂණ භාවිතය තවදුරටත් කාර්යක්ෂම හා තිරසාර ලෙස වර්ධනය කළ හැකි බව නිගමනය කළ හැකිය.

ප්‍රමුඛ පද - නාගරික ප්‍රදේශ, ඩිජිටල් තාක්ෂණය, දහම් පාසල් අධ්‍යාපනයල ගුණාත්මකභාවයල ඉගෙනුම් - ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ

- De Silva, K.M. (2018). *Education, Religion and Society in Sri Lanka*. Colombo: Vijitha Yapa Publications.
- Gunasekara, A. (2015). 'The Role of Daham Pasal Education in Contemporary Sri Lankan Society', *Journal of Buddhist Studies*, 12(2), pp. 45–58.
- Malalgoda, K. (1976). *Buddhism in Sinhalese Society 1750–1900: A Study of Religious Revival and Change*. Berkeley: University of California Press.
- Rahula, W. (1956). *History of Buddhism in Ceylon*. Colombo: M.D. Gunasena & Co. Ltd.